

تا ۲۰ سال دیگر دیابت یکی از مهم‌ترین عوامل مرگ/روش‌هایی برای تشویق به "تبعیت از درمان"

"دیابت" یکی از شایع‌ترین بیماری‌های متابولیک غیر واگیر با عوارض ناتوان‌کننده است که روندی مزمن و نامحسوس داشته و متأسفانه شیوع آن در دنیا رو به افزایش است. «تبعیت از درمان» امر بسیار مهمی در کنترل این بیماری سخت است که توسط پژوهشگران ایرانی مورد بررسی قرار گرفته است.

"دیابت" یکی از شایع‌ترین بیماری‌های متابولیک غیر واگیر با عوارض ناتوان‌کننده است که روندی مزمن و نامحسوس داشته و متأسفانه شیوع آن در دنیا رو به افزایش است. «تبعیت از درمان» امر بسیار مهمی در کنترل این بیماری سخت است که توسط پژوهشگران ایرانی مورد بررسی قرار گرفته است.

به گزارش ایسنا، طبق پیش‌بینی‌ها، بیماری دیابت طی دو دهه آینده جزء مهم‌ترین عوامل مرگ و ناتوانی در دنیا محسوب خواهد شد. در این میان، دیابت نوع دو، منجر به کاهش امید به زندگی تا هشت سال، افزایش بروز بیماری‌های قلبی عروقی، مغزی، عروق محیطی، مشکلات بینایی، عصبی، کلیوی، زخم پای دیابتیک و افسردگی می‌شود. این بیماری، با توجه به ماهیت و عوارض درازمدت خود، در زمره اختلالات مزمن دسته‌بندی می‌شود که درمان قطعی ندارد، اما قابل کنترل است.

یکی از اصول کنترل دیابت، بنا بر نظر پزشکان و متولیان امر، تبعیت بیماران از توصیه‌های درمانی پزشک است. این امر منجر به بهبود کنترل قند خون و کاهش "هموگلوبین گلیکوزیله" می‌شود که نتیجه آن، کاهش عوارض بیماری و کاهش هزینه‌های مربوطه است. عدم تبعیت از رژیم دارویی که به‌صورت میزان عدم مطابقت رفتار افراد با توصیه‌های سلامتی یا درمانی تعریف می‌شود، یک فرآیند رفتاری پیچیده است و عوامل متعددی مانند خصوصیات فردی بیماران، رابطه متقابل پزشک و بیمار و سیستم مراقبت از سلامتی روی آن تأثیر می‌گذارد.

با توجه به این موارد و نظر به اهمیت تعریف دقیق‌تر مفاهیم مرتبط با «تبعیت از درمان در دیابت»، محققینی از دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، مطالعه‌ای مروری را انجام داده‌اند که در آن، شناسایی، تعریف دقیق، ابعاد، موانع و روش‌های بهبود تبعیت از درمان در بیماران مبتلا به دیابت مورد ارزیابی علمی واقع شده است.

به‌طورکلی، تبعیت از درمان به‌صورت هرگونه تعهد به اجرای دستورات دارویی، اجرای رفتارهای مورد انتظار سلامتی و سبک زندگی است و مهم‌ترین موانع آن عبارتند از: عملکرد ضعیف تیم درمان، تنگنای اجتماعی و درماندگی‌های شخصی.

نتایج بررسی‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ویژگی‌های تیم مراقبتی و همچنین نظام سلامت، تأثیر زیادی بر میزان تبعیت دارویی بیماران مبتلا به دیابت دارد. بر این اساس، درواقع ارتباط مؤثر بین اعضای تیم مراقبت شامل پزشکان و بهورزان، باعث افزایش تبعیت دارویی در بیماران می‌شود.

دکتر صالح‌الدین بویا، استادیار نفرولوژی مرکز تحقیقات ایمینولوژی بالینی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان و همکارش در این تحقیق، اظهار می‌دارند: «علاوه بر موارد فوق، مطالعات نشان داده است که عوامل مرتبط با وضعیت بیماری و درمان، شامل سابقه عوارض، سابقه چربی خون بالا و میزان هموگلوبین گلیکوزیله یا HbA1c، در بیماران با تبعیت دارویی پایین مشاهده شده است. به‌علاوه، عوامل اقتصادی و اجتماعی از قبیل سن، سطح تحصیلات و هزینه‌های مراقبت و درمان میزان تبعیت دارویی بیماران مبتلا به دیابت هستند. به‌گونه‌ای که با افزایش سن و سطح تحصیلات و کاهش هزینه‌های مراقبت و درمان، میزان تبعیت دارویی در بیماران افزایش می‌یابد».

آن‌ها ادامه می‌دهند: «عوامل مربوط به بیمار، شامل باورهای مربوط به قابل کنترل بودن بیماری و عوارض آن و خودکارآمدی تبعیت از رژیم دارو هستند، بدین‌ترتیب که با افزایش باورهای مربوط به قابل کنترل بودن بیماری، آگاهی در خصوص عوارض بیماری و خودکارآمدی، میزان تبعیت بیماران افزایش می‌یابد».

نتایج این مطالعه نشان از آن دارند که تبعیت از رژیم درمانی در افراد مبتلا به دیابت نوع دو، تحت تأثیر نظام مراقبت بهداشتی، حمایت اجتماعی و خانوادگی و باورها و ارزش‌ها و فردی بیماران است که ریشه در فرهنگ حاکم بر جامعه ایرانی دارند.

بر اساس این یافته‌ها، اعضای خانواده نیز نقش مهمی در تبعیت از درمان بیماران برعهده دارند و به‌عنوان منابع حمایتی به شمار می‌روند که بدون آنان، تبعیت فرد مبتلا از رژیم درمانی، دشوار و گاهی غیر ممکن خواهد بود.

دکتر بویا و همکارش در نتیجه‌گیری نهایی از پژوهش خود، مهم‌ترین راهکارها در افزایش تبعیت از درمان در بیماران مبتلا به دیابت را شامل: افزایش عملکرد و انگیزه فرد در پایبندی به رژیم درمانی از طریق کاهش موانع شامل ترس، رضایت، حمایت، هشدار عینی و بازخوردهای نامناسب، افزایش دانش بیماران درباره بیماری، نتایج آزمایش‌ها و اهمیت کنترل به موقع عوارض آن‌ها برشمرده‌اند.

نتایج پژوهش مروری فوق که به کاهش عوارض بیماری و درنهایت ارتقاء کیفیت زندگی و سلامت فرد از طریق تبعیت مطلوب از توصیه‌های درمانی و کنترل متابولیکی مناسب آن تأکید دارد، در فصل‌نامه پرستاری دیابت زابل از نشریات علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی زابل منتشر شده‌اند.